

NORDISKA SAMARBETSKOMMITTÉN

NYHETSREV # NOVEMBER 2018

Innehåll

- **AGE COUNCIL MEETING 24-25 OKT 2018**
- **NSK STYRELSEMÖTE OCH SEMINARIUM 30 OKT- 1 NOVEMBER**
- **SEMINARIUM OM ÅLDERSVÄNLIGA STÄDER**
- **PROJEKTET ALDRIG ENSAM**

Här kommer höstens nyhetsbrev. Nätterna blir längre och senare. Jag vaknar till en mörk morgon och lämnar arbetet i mörker. Kalla höstvindar och ett regn som oftast hänger i luften men ibland faller ner. Här i Stockholm är det varmare än det brukare vara men vinterkylan står säkert och lurpassar bakom husknuten. I affärerna syns nu de första tecknen på den annallakande julen. På Stortorget i Gamla Stan står en präktig julgran. Ännu utan alla juleljus.

Hösten har inte varit så hektisk när det gäller det nordiska samarbetet och inte heller i kontakterna med AGE, Våren väntar dock med mer intensivt arbete. En stor fråga blir EU-valet och där har vi en del gemensamt att göra både här i Norden och tillsammans med AGE.

AGE COUNCIL

Den 24-25 okt samlades AGE Council för ett möte i Bryssel. Den 26 okt var deltagarna också inbjudna till ett seminarium om ålderism. I Christina Tallbergs frånvaro företrädde NOPO av Jan Davidsen, Norsk Pensjonistforbund och Christinas ersättare i AGE Council.

Två viktiga frågor på mötet rörde mer organisatoriska frågor. Den första gällde val av två vicepresidenter. Eftersom det rörde sig om två platser blev det ingen strid, utan båda blev valda. De två vicepresidenterna är Dr Heidrun Mollenkopf och Regine Matthijsen.

H Mollenkopf representerar en tysk paraplyorganisation, BAGSIO, som består av 19 äldreorganisationer. Hon har tidigare arbetat i expert kommissioner inom EU-parlamentet och den Ekonomiska och Sociala Kommittén. Vidare har hon en bakgrund i Academic Network of European Disability Experts. En i mina ögon en duktig och drivande person. R Matthijsen är ansvarig för internationella frågor i en Nederländsk äldreorganisation-NVG. Jag känner inte närmare till henne men hon gav ett kunnigt och kompetent intryck i de diskussioner som fördes under mötet med AGE Council. Den andra organisatoriska frågan gällde grunderna för medlemskap i AGE. Bakgrunden är Brexit och att ett Brittiskt utträde ur EU leder till att dessa organisationer tvingas lämna AGE. För att en organisation

ska få vara medlem i AGE krävs inte att landet tillhör EU men det måste finnas ett långtgående avtal med bland annat tullunion. Den brittiska regeringen har hittills avvisat en sådan lösning. I dagarna har ett förslag till avtal presenterats i media. I detta ingår en tillfällig tullunion. De brittiska organisationerna i AGE har varit aktiva och dessutom genom sin medlemsavgift gett ett betydande bidrag till AGE ekonomi. Vidare vill dessa organisationer vara kvar i AGE. Ett första utkast till stadgeförslag diskuterades. Det gäller att hitta en stadgeregel som inte ger geografiskt obegränsade möjligheter att bli medlem men inte utestänger britterna. Ett beslut hastar dock inte eftersom det dröjer ett par år innan det brittiska utträdet. Ett förslag ska behandlas vid AGE General Assembly den 12-13 juni 2019. Det ekonomiska läget i AGE är ganska gott. Budgeten får ett underskott vid årets slut men utvecklingen går åt rätt håll och underskottet är inte så stort i förhållande till organisationens kapital.

AGE har idag flera olika projekt igång. Dels som ansvarig organisation, dels som deltagande i arbetet. Nedan ges kortfattat en sammanfattning av dessa:

- 70 dagars kampanj mot ålderism för att fira 70 årsdagen av Universal Declaration of Human Rights, Kampanjen startade den 1 okt och pågår i 10 veckor.
- Open- Ended Working Group. AGE vill uppmärksamma behovet av ny konvention som inkluderar äldre personer. AGE efterlyser initiativ på nationell nivå.
- European semester, som är enkät som EU varje år skickar ut om förhållandena i de olika EU-länderna. Via AGE får vi också denna enkät. Hur ska vi handskas med enkäten. Den ger ett ganska bra översikt över villkoren i våra respektive länder och vi har möjlighet att ge synpunkter på hur vi anser att det materialet överensstämmer med en verklighet vi känner till..
- AGE Barometer 2018. Age skickar varje år ut en årlig bedömning av äldres levnadsvillkor. Vi får förfrågningar som gäller statistiken..
- Adequate income
- Poverty and social exclusion
- Loneliness and social inclusion
- Long term care and elder abuse

Council diskuterade också det kommande valet till EU-parlamentet. Från AGE lyftes fram att det är ett mycket viktigt val nästa år. Olika populistiska och högerorienterade partier riskerar att få en allt starkare ställning. Det riskerar att försvaga arbetet mot bland annat

diskriminering och också arbetet med att stärka Social Pillar för EU. AGE har utarbetat ett valmanifest med ett antal viktiga frågor som bör ta supp med de som kandiderar till parlamentet. En sammanfattning finns under rubriken för mötet med NSK.

Kommande möten med AGE

Vårens möte med Council blir den 11-12 april och eventuellt föregås det av ett policy-event den 10 april som rör resultatet av ett forskningsprojekt rörande old-age exclusion. General Assembly hålls den 12-13 juni och höstmötet planeras till den 16-18 okt. Det föregås av ett möte med nyvalda medlemmar I parlamentet.

NSK STYRELSEMÖTE DEN OCH SEMINARIUM DEN 30 OKT-1 NOV

Det var ett soligt Bornholm som tog emot oss. En av bilderna visar en morgon i Svaneke, som är ett av samhällena i Bornholm. Den Bornhomlska sillen bör nämnas som en av de kulinariska upplevelser som vi bjöds på under besöket.

Styrelsemötet

Styrelsen beslutade att anta följande verksamhetsplan för 2019:

- verka aktivt som medlem av AGE Platform Europe, inom ramen för NSKs prioriteringar. NSK har en ordinarie plats i styrelsen/AGE Council, vilken innehas av Christina Tallberg med Jan Davidsen som ersättare. NSK:s samordnare deltar också i dessa möten.
- omvärldsbevaka i EU och Norden inom ramen för NSKs prioriteringar.
- samverka med nordiska samhällspolitiska aktörer, t.ex. Nordiska Rådet, Nordiska Ministerrådet och Nordiska välfärdscenter.
- genomföra aktiviteter/projekt/seminarier/konferenser som beslutas vid NSK-möten.
- delta i aktiviteter/seminarier som kan ligga i NSK:s intresse.

NSK medverkar/genomför

- NSKs årsmöte i Norge, våren
- NSK-möte och seminarium i Finland, hösten
- Nyhetsbrev fyra per år
- AGE Platform Europe
- möten med Administrative Council (styrelsemöte) i Bryssel, våren och hösten

- General Assembly (årsmöte och konferens) i Bryssel, våren

- Lyfta frågorna om
  - kontanter och betalsystem, samt
  - digitaliseringens konsekvenser för pensionärerna
  - fattigdom bland pensionärer även ur jämlikhets- och jämställdhetssynpunkt
  - välfärdsteknologi
  - åldersvänliga städer

Det nya i förhållande till tidigare plan är åldersvänliga städer. Längre ner i Nyhetsbrevet ges ett kortare referat från ett seminarium om åldersvänliga städer.

Välfärdsteknologi har varit en fråga som NSK även tidigare har engagerat sig i.

Den har nu fått förnyad aktualitet genom att styrelsen har beslutat om att i en skrivelse till Ministerrådet och en uppvaktning uppmärksamma behovet av nordiskt samarbete inom välfärdsteknikens område.

Norden ligger fortfarande väl framme vad gäller satsningar inom välfärdsteknik. En orsak till detta är bland annat att samhället har stått för en stor del av finansieringen. Det har därmed funnits goda resurser i de nordiska länderna för upphandling och utveckling av denna teknik. Den nordiska marknaden är dock splittrad, vilket lett till att andra länder börjar komma ifatt.

Norden har 27 miljoner invånare och en relativt stor efterfrågan på välfärdsteknik som drivs av den offentliga finansieringen. Det finns dock ingen gemensam nordisk marknad och som enskilda länder är vi små.

Allt eftersom välfärdstekniken utvecklats och produkterna blir billigare, blir vi utkonkurrerade av större länder. För företagen blir det intressantare att utveckla tekniken utifrån den efterfrågan som finns i dessa länder, som ofta kan skilja sig från den som gäller i Norden med vår offentliga finansiering. När efterfrågan blir tillräckligt stor blir det lättare att intressera leverantörerna. Ett exempel på detta har varit utvecklingen av trygghetslarm i Sverige där gemensamma standarder kunna utvecklats.

Det finns också andra goda exempel på nationella satsningar som gett goda resultat. Regeringen i Danmark har tillsammans med Kommunernas Landsförening och Danska

regionerna har formulerat en strategi för digital välfärd 2013- 2020. Genom denna har välfärdstekniska produkter och tjänster kunna utvecklas.

Norge genomför också ett nationellt program för välfärdsteknik, som gäller fram till 2020 med satsningar på innovationer och utprovningar av nya tekniska lösningar.

Behovet av nordisk samverkan har lyfts fram vid olika tillfällen. Vad som då särskilt har framhållits är att det funnits en svag gemensam marknad, vilket skapar hinder för utvecklingen. Många välfärdstekniska lösningar är gemensamma för kommunerna i norden och i stället för att var och en söker egna lösningar, bör de på ett bättre sätt än idag att utnyttja varandras kunskaper och erfarenheter.

Genom att t.ex utveckla gemensamma standardkrav går det att spara pengar och utveckla produkter och tjänster som är väl anpassade till de förhållanden som gäller i de nordiska länderna. Ett nordiskt samarbetsorgan för välfärdsteknik kan naturligtvis inte utfärda några bindande regler men däremot ge goda exempel och goda råd till kommunerna, som underlättar vid upphandlingen av produkter och tjänster.

I punktform kan uppgifterna formuleras enligt följande:

- Information och utbildning riktad till kommuner och landsting
- Nätverk med kommuner och andra intressenter för informationsutbyte
- Utforma krav för standarder utifrån behov som anges kommuner och brukare
- Testning av produkter och tjänster
- Kontakter och samverkan med forsknings- och utvecklingsinstitutioner
- Kontakter och samverkan med nationella organ.

Tidigt 2019 ska Ministerrådet få en skrivelse med begäran om en utredning i dessa frågor. För att ytterligare understryka betydelsen av denna begär NSK också att få träffa berörda representanter för Ministerrådet.

EU-valet berör flera av länderna i NSK. Som framhölls av AGE kan det här valet vara ett av de viktigaste som till EU-parlamentet. Högerpopulisterna riskerar att få en allt starkare ställning i parlamentet och därmed finns också en stor risk att det inte längre tas några initiativ på EU- nivå vad gäller att bekämpa ålderdiskriminering. Utan sådana initiativ försvåras det nationella arbetet.

För oss bör två förhållanden stå i fokus.

- Fler äldre ledamöter i parlamentet. Ålder i sig behöver inte ha så stor betydelse för vilka frågor ledamoten vill driva men det är viktigt att äldres erfarenheter tas till vara och spelar en politisk roll. Dessa erfarenheter viktiga i nästan alla frågor som parlamentet behandlar.
- Ledamöter som vill driva på utvecklingen mot bättre villkor för äldre medborgare inom EU. AGE har i sitt Manifesto inför valet lyft fram sju viktiga områden, som rör äldre personer. Dessa bör våra organisationer uppmärksamma inför valet.

Styrelsen ansåg att NSK har ett ansvar inför detta val. För att visa att vi på nordisk nivå för en gemensam kamp för äldres villkor och att vi delar den med andra organisationer över hela EU-området, beslutade styrelsen att vi ska skriva en gemensam artikel, som publiceras i god tid innan valet. I artikeln ska vi betona någon eller några av de krav AGE ställer och understryka hur viktigt det är att de som väljs till EU-parlamentet stöder dessa krav och aktivt vill verka för dem som parlamentsledamöter.

Ett utkast till artikel går ut till NSKs styrelse i början av nästa år. En gemensam artikel på svenska, danska och finska skickas till en rikstäckande tidning i respektive land.

AGE krav inför valet kan sammanfattas i följande punkter:

- Förbättra äldre personers rättigheter genom att bekämpa ålderism och åldersdiskriminering och sätt tryck på era regeringar
- Betona ett livslångt perspektiv på arbete och skapa en inkluderande arbetsmarknad
- Försäkra om en adekvat pension och inkomst för både äldre kvinnor och män och sätt tryck på er regering
- Skydda rätten att leva och åldras i värdighet genom en personcentrerad vård och omsorg, som inte är kostsam för den enskilde och utöva påtryckning på er regering
- Ge försäkringar om ett liv i hälsa och stöd välmående för alla åldrar och utöva påtryckningar på er regering
- Möjliggör universell tillgång till varor och service för äldre personer och utöva påtryckningar på er regering
- Stärk äldre personers möjligheter att fullt ut delta i det sociala, kulturella och demokratiska livet och stöd livslångt lärande för att underlätta deras aktiva inblandning i livets alla aspekter: uppmärksamma alla skilda sociala och ekonomiska bidrag som äldre ger till våra samhällen, särskilt till yngre generationer.

Våra organisationer i varje berört land bör sedan planera för sitt arbete inför valet. AGE Manifesto är en bra grund för detta, genom att anpassa kraven utifrån de särskilda förhållanden som gäller för det landet.

Vid NSKs styrelsemötet presenterar varje organisation en landrapport. Ett gemensamt tema för dessa var de ökade ekonomiska klyftorna. Allt fler pensionärer får svårare att leva på en värdig ekonomisk standard, det som AGE kallar Adequate Income.

Styrelsemötet följdes av ett seminarium om det kontantlösa samhället och Danmarks satsning på digitalisering. Vid senare tillfälle kommer ett utskick med de pp-bilder som presenterades vid seminariet. Vad som framkom var att Faglige seniorer har bedrivit ett mycket framgångsrikt arbete med digitaliseringen, både vad gäller att få med äldre i den större digitaliseringen vid myndighetskontakter och i det egna arbetet.

Den fd borgmästaren i Bornholm berättade om utvecklingen av äldreomsorgen i kommunen. Det mesta fungerar bra även om brister finns. Vad han särskilt underströk var satsningen på äldres rehabilitering.

SEMINARIUM OM ÅLDERSVÄNLIGA STÄDER

Den 15 oktober arrangerade Nordens välfärscenter tillsammans med Nordiska ministerrådet och Socialdepartementet i Sverige ett seminarium om åldersvänliga städer och kommuner i den nordiska regionen, *Creating age-friendly cities in the Nordic regions*.

Seminariet introducerades av statssekreterare Maja Fjaestad Sverige och Åsa Michaelsen äldreminister i den norska regeringen. Den norska ministern betonade att äldrefrågorna alltid är politiska. Det handlar både om små beslut om tillgänglighet, som t.ex bänkar att sitta på och de stora rikstäckande frågorna.

Odd Grahn som är ambassadör för Oslo som en åldersvänlig kommun underströk att ett åldersvänligt samhälle handlar om ett samhälle för alla.

Oslos arbete som åldersvänlig kommun fick stort utrymme. Den kommunen var tidigt ute att ansluta sig till det internationella nätverket av åldersvänliga kommuner.

Den demografiska utmaningen gör arbetet med åldersvänliga städer än mer angeläget. Både om vi ser till antal och andelar blir vi allt fler äldre. Ska våra samhällen fungera väl måste detta präglade den politik som förs.

Åldersvänliga städer förutsätter att de planeras för tillgänglighet och social inkludering. Arkitekt Torben Schönherr från Danmark, visade fler exempel på hur man mycket konkret kan arbeta för att skapa tillgängliga samhällen, som gör det lättare för alla med begränsad rörlighet att ta sig fram.

Andra frågor som behandlades vid seminariet av gällde arbetet mot ensamhet, utmaningar och möjligheter vid utvecklingarna av åldersvänliga städer och behovet av ett nordiskt nätverk för åldersvänliga städer och kommuner. Det är viktigt att våra organisationer deltar i detta arbete. Utan vår medverkan kommer satsningarna på att skapa dessa städer och kommuner att misslyckas. Nothing about elderly without elderly. Nordens välfärdscenter kommer att publicera en rapport från seminariet. Ni kan också få tillgång till de pp-bilder som presenterades vid seminariet genom att gå in på hemsidan för Nordens Välfärdscenter, NVC.

PROJEKTET ALDRIG ENSAM

SPF Seniorerna, SKPF och PRO har ett projekt tillsammans som ska finna vägar ut ur ensamheten bland äldre som upplever att de är ensamma. Under hösten 2018 inleds ett projektarbete, som ska skapa en grund för en satsning under kommande år. Vi kommer bland annat ta fram ett studiematerial, genomföra utbildningskonferenser och utreda möjligheten för en stödtelefon. Höstens verksamhet finansieras genom ett statligt anslag. Vi vet att många upplever att de är ensamma och vill ha mer kontakter med andra. Mot den bakgrunden sökte våra tre organisationer om medel från regeringen för ett projekt om att minska äldres ensamhet. I ansökan om pengar till projektet lyfter organisationerna fram att de vill arbeta mer målinriktat mot människor som är särskilt utsatta och upplever ensamhet i större utsträckning än andra. Det kan vara utlandsfödda, personer som nyligen förlorat sin livspartner, människor med beroendeproblematik och de som är i de allra äldsta åldrarna och inte längre har kvar sitt tidigare umgänge.

Syfte är att ta fram och sprida metoder för hur äldre ska kunna arbeta med uppsökande verksamhet för att nå andra äldre som upplever att de är ensamma. Vi talar om upplevelser av ensamhet. De projektet når ska ha ett behov av att få kontakt med andra och de behöver inte vara medlemmar i någon av våra organisationer.

Rent konkret innebär höstens arbete följande:

- Undersöka förutsättningarna att starta någon form av telefonverksamhet. I vår ansökan talar vi om stödtelefon men kanske gäller det istället någon form av telefonrådgivning. Vi kartlägger hur stöd- och rådgivningstelefoner fungerar för de organisationer som använder sig av sådana. Undersökningen ska ge oss vägledning om pensionärsorganisationerna själva ska inrätta ett telefonstöd.
- Vi kommer att behöva ambassadörer runt om i landet som ska vara pådrivande och inspiratörer i det lokala arbetet för att nå ensamma äldre. Mot den bakgrunden genomför vi 5 utbildnings- och inspirationskonferenser under hösten.

- Skriv ett studiematerial om ensamhet bland äldre personer och vårt arbete med uppsökande verksamhet.

Organisationerna tror mycket på själva tanken att äldre möter äldre. Ingen myndighetsperson, ingen professionell yrkesmänniska, utan en äldre person som möter en annan äldre under jämlika former. Både SKPF, SPF och PRO finns också i hela landet och har verksamheter på alla samhällsnivåer. Medlemmarna har mycket skiftande bakgrunder och många har också lång erfarenhet av liknande verksamheter.

NORDISKA SAMARBETSKOMMITTÉN ÄR EN SAMARBETSKOMMITTÉ MELLAN ÅTTA PENSIONÄRSORGANISATIONER I SEX NORDISKA LÄNDER.

- FAGLIGE SENIORER – DANMARK
- LANDSFELAG PENSJÓNISTA – FÄRÖARNA
- ELÄKKEENSAAJIEN KESKUSLIITTO EKL
RY/PENSIONSTAGARNAS CENTRALFÖRBUND PCF – FINLAND
- LANDSSAMBAND ELDRI BORGARA, LEB – ISLAND
- PENSJONISTFORBUNDET – NORGE
- ELÄKELÄISET RY - PENSIONÄRERNA RF – FINLAND
- SKPF PENSIONÄRERNA – SVERIGE
- PRO PENSIONÄRERNAS RIKSORGANISATION – SVERIGE

NSK:S MEDLEMSORGANISATIONER SAMARBETAR TILL FÖRSVAR FÖR DEN NORDISKA VÄLFÄRDSMODELLEN. STYRELSEN FÖR NSK LEDS AV PROS ORDFÖRANDE CHRISTINA TALLBERG.

NSK ÄR OCKSÅ MEDLEM AGE PLATFORM EUROPE MED CA 145 MEDLEMSORGANISATIONER. I AGE KALLAS NSK FÖR THE NORDIC OLDER PEOPLE'S ORGANISATION (NOPO). CHRISTINA TALLBERG ÄR LEDAMOT AV AGE COUNCIL/STYRELSE OCH JAN DAVIDSEN, PENSJONISTFORBUNDET HENNES ERSÄTTARE.

SAMORDNARE FÖR NSK ÄR GUY LÖÖV.

KONTAKT GUY.LOOV@PRO.SE MOBILNUMRET ÄR 070 29 30319